

Warszawa, 01-09-2026 r.

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Zespół Prawa Cywilnego

IV.053.12.2026.MA

Pan

Marian Borkowski

[REDACTED]

[REDACTED]

Szanowny Panie !

W odpowiedzi na Pana kolejne wystąpienie dotyczące zróżnicowania -ze względu na płeć- minimalnego wieku uprawniającego do zawarcia małżeństwa, określonego w art. 10 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst. jedn. Dz. U. z 2026 r., poz. 236), uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Problematyka zróżnicowania wieku uprawniającego do zawarcia małżeństwa pozostaje od wielu lat przedmiotem zainteresowania Rzecznika Praw Obywatelskich. W wystąpieniu z dnia 1 grudnia 2015 r. (IV.501.12.2015.MK) Rzecznik wskazywał już, że przewidziana w art. 10 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego możliwość uzyskania przez kobietę, która ukończyła 16 lat, zezwolenia sądu na zawarcie małżeństwa, przy braku analogicznego rozwiązania odnoszącego się do mężczyzn, może być oceniana jako dyskryminująca ze względu na płeć, a także jako naruszająca prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego.

Rzecznik zwrócił się wówczas do Ministra Sprawiedliwości o zbadanie sprawy oraz rozważenie podjęcia inicjatywy ustawodawczej zmierzającej do zmiany obowiązującej regulacji. Jako możliwe rozwiązania wskazano rozszerzenie możliwości uzyskania sądowego zezwolenia na zawarcie małżeństwa w wieku 16 lat także dla mężczyzn albo

całkowitą likwidację tego wyjątku i ustanowienie jednolitego dla kobiet i mężczyzn wieku małżeńskiego wynoszącego 18 lat.

Stanowisko Rzecznika w zakresie potrzeby usunięcia istniejącego zróżnicowania pozostaje aktualne.

Odnosząc się natomiast do obecnego stanu prac legislacyjnych, należy wskazać, że dnia 17 września 2025 r. Komisja Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego podjęła uchwałę pozytywnie opiniującą projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw, obejmujący m.in. zmianę art. 10 i art. 62 Kodeksu rodzinnego i opiekuńskiego.

Projektowana zmiana art. 10 Kodeksu rodzinnego i opiekuńskiego zmierza do zniesienia dopuszczalności zawierania małżeństwa przez osoby małoletnie, a tym samym do ustanowienia jednolitego minimalnego wieku uprawniającego do zawarcia małżeństwa.

Z informacji przekazanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości wynika ponadto, że dnia 17 października 2025 r. przygotowany projekt został przekazany przez Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich Ministerstwa Sprawiedliwości do Departamentu Legislacyjnego Ministerstwa Sprawiedliwości, odpowiedzialnego za dalsze prowadzenie procesu legislacyjnego.

Jak wynika z pisma Ministerstwa Sprawiedliwości z 5 maja 2026 r., projekt na ten dzień nie został wpisany do wykazu prac Rady Ministrów. Ministerstwo wskazało również, że z tego względu nie był możliwe udostępnienie projektu wraz z numerem umożliwiającym śledzenie dalszego przebiegu procesu legislacyjnego.

Z dokonanych obecnie ustaleń wynika, że prace nad wskazanym projektem nie zakończyły się jego skierowaniem do dalszego etapu rządowego procesu legislacyjnego. Projekt nie figuruje w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów ani nie został mu nadany numer UD/UDER, umożliwiający śledzenie jego dalszego procedowania jako projektu rządowego. Jednakże Ministerstwo Sprawiedliwości w dalszym ciągu deklaruje potrzebę zmiany obowiązującego stanu prawnego w omawianej kwestii.

Należy zatem zauważyć, że postulat zmiany art. 10 Kodeksu rodzinnego i opiekuńskiego, którego dotyczy Pana wystąpienie, został już podjęty przez właściwy organ administracji rządowej, a przygotowany kierunek zmian odpowiada postulatowi

jednolitego minimalnego wieku małżeńskiego wynoszącego 18 lat. Projekt uzyskał ponadto pozytywną opinię Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego i choć dotychczas nie został skierowany do kolejnego etapu rządowego procesu legislacyjnego, nie ma podstaw, aby Rzecznik Praw Obywatelskich podejmował obecnie kolejne działania w tej sprawie, ponieważ prace legislacyjne nad projektem cały czas pozostają w toku.

Odnosząc się natomiast do podnoszonego w Pana wystąpieniu zarzutu niewykorzystywania przez Rzecznika wszystkich przysługujących mu środków działania, w tym możliwości wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego, należy wyjaśnić, że Rzecznik Praw Obywatelskich samodzielnie dokonuje oceny zasadności i celowości zastosowania środków prawnych pozostających w zakresie jego ustawowych kompetencji. Z faktu wyposażenia Rzecznika w określone instrumenty prawne nie wynika obowiązek zastosowania każdego z nich w konkretnej sprawie. W tym konkretnym przypadku, z uwagi na składane przez Ministerstwo Sprawiedliwości deklaracje oraz podjęte prace legislacyjne Rzecznik zdecydował, że zasadnym jest oczekiwanie na zakończenie trwającego obecnie procesu legislacyjnego, którego celem jest zmiana przepisów w kierunku przez Pana oczekiwanym i postulowanym.

Z poważaniem

Kamilla Dołowska

Dyrektor Zespołu

/-wydano i podpisano elektronicznie/